

Tijdschrift

VAN HET EUROPEES GENOOTSCHAP
VOOR MUNT- EN PENNINGKUNDE

VOL. XVIII (januari 1968) N° 1

Tijdschrift: MOORS E., Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

Bijdrage: Beschermend lid : minimum 200 fr. te storten aan
Lid : 150 fr.

LE MAIRE, P., 53 de Broquevillelaan, Brussel 15 of
op P.C.R. 8460.38 van het genootschap te Brussel of
via de Afdelingen

Nederlandse leden: briefwisseling aan MOORS, E.,
Oude Antwerpsebaan, 161, MECHELEN

DE BEHEERRAAD VAN HET EUROPEES GENOOTSCHAP VOOR MUNT-
EN PENNINGKUNDE *biedt aan alle leden en bevriende verenigingen zijn
beste wensen van geluk en voorspoed voor 1968.*

* * * * *

*Bij de start van ons blad in de twee landstalen hoopt het bestuur dat
uw medewerking, hoe gering zij ook weze, een daadwerkelijke steun is
tot het in stand houden van de nederlandse uitgave van het tijdschrift.*

*De leiding dankt dan ook bij voorbaat al de leden die in de toekomst
belangloos hun teksten ter beschikking stellen.*

*Een bijzondere vermelding ook voor de Heer Van Laeken voor zijn
werk als vertaler.*

ENKELE GEGEVENS IN VERBAND MET DE KOOPKRACHT VAN DE BELGISCHE MUNTEN IN DE XIXe EEUW

De term « numismatiek » is aan de meeste mensen vrijwel onbekend. Na enige uitleg gaan ze dan toch wel vermoeden dat het iets te maken moet hebben met « verzamelen » van munten. Doorgaans vinden ze zoiets weliswaar een eigenaardige bezigheid (ergens een munt gaan kopen die meestal niet eens meer geldig is, ze eens goed met een vergrootglas bekijken en ze dan ten slotte op een welbepaalde plaats in de kollektie trachten neer te leggen, ook al moeten daardoor een ganse hoop stukken « verlegd » worden), maar toch zijn ze veelal benieuwd om eens een blik te werpen op onze verzameling.

De reakties, die we dan te horen krijgen, zijn natuurlijk van zeer uiteenlopende aard: sommigen vinden « dat ge er al veel hebt », anderen vragen hoeveel dat alles wel gekost heeft, nog anderen zijn van mening dat Bernadotte er toch heel wat aantrekkelijker uitzag op film dan op zijn munten.

Interessanter wordt het mijns inziens wanneer er vragen beginnen los te komen in verband met de koopkracht van een of andere munt. Dit is trouwens een probleem waarin wij allen in zekere mate belang stellen.

Voor wat betreft de Belgische munten van de 19^e eeuw heb ik, na enkele opzoekingen in kranten en brochures uit die periode, de koopkracht van vrijwel iedere munt kunnen illustreren aan de hand van een of meer voorbeelden.

Omwille van de eenvormigheid heb ik bovendien:

1. Voor alle produkten, die per gewicht werden verkocht, de prijs berekend per 1/2 kg. (voor vloeibare produkten per 1/2 liter).
2. Lonen en huurprijzen per maand berekend.

Systematisch opgetekend geeft dit dan volgend resultaat:

- 1 c. — 1/2 kg. steenkolen.
- 2 c. — 1/2 kg. aardappelen.
- 5 c. — een citroen, 1/2 liter petroleum.
- 10 c. — 1/2 kg. bonen, 1/2 kg. erwten, 1/2 kg. roggebrood, 1/2 liter azijn.
- 20 c. — 1/2 kg. vijgen, 1/2 kg. rozijnen, 1/2 kg. zout, 1/2 kg. tarwebrood.
- 1/4 F. — 1/2 kg. orangejappelen, 1/2 kg. krenten.
- 1/2 F. of 50 c. — een goedkoop boek (vb.: uitgaven van het Willemfonds), een paar « elastieke kousebanden », 1/2 liter genever, 1/2 kg. suiker, 1/2 kg. cacao, 1/2 kg. pruimen, 1/2 kg. gist.
- 1 F. — 1/2 kg. vlees, een paar klompen, 1/2 kg. koffie, 1/2 kg. muskaatnoot, 1/2 kg. tabak, 1/2 kg. amandelen.

- 2 F. — een kip, een konijn, een katoenen deken, een paar kindergaloches, 1/2 kg. boter.
- 2 1/2 F. — een dozijn oesters, een paar vrouwengaloches.
- 5 F. — een kinderkostuum, een wollen deken, een fantasierok, een werkmanskostuum, 1/2 kg. chinese thee.
- 10 F. — maandelijke huurprijs van een werkmanswoning.
- 20 F. — een goedkope pendule of zakhorloge, een biggetje, maandelijke huurprijs van een gerieflijk woonhuis.
- 25 F. — maandloon van een meid.
- 40 F. — een manskostuum, een paar waterdichte laarzen, maandloon van een fabrieksarbeider.
- 100 F. — maandelijke huurprijs van een mooie burgerwoning of van een huis met goede ligging (vg.: in de Veldstraat te Gent).

Aldus uitgewerkt schenkt deze tabel ons wel enig overzicht, doch wanneer we een bepaald geldstuk afzonderlijk beschouwen, blijven deze aanduidingen toch zeer beperkt.

Door combinatie van deze gegevens is het evenwel mogelijk meer reliëf aan de verschillende stukken te geven mits enkele omrekeningen, teneinde de goederen zoveel mogelijk in functie te plaatsen van de specifieke munten, waarvan men de juiste koopkracht wenst te onderzoeken.

- Vb.: 1.000 kg. kolen, 500 kg. aardappelen, 400 citroenen, 200 liter
- 20 F. petroleum, 100 kg. bonen, 100 kg. erwten, 100 kg. roggebrood, 100 liter azijn, 50 kg. vijgen, 50 kg. rozijnen, 50 kg. zout, 50 kg. tarwebrood, 40 kg. oranjeappelen, 40 kg. krenten, 40 goedkope boeken, 40 paar « elastieke kousebanden », 20 liter genever, 20 kg. suiker, 20 kg. cacao, 20 kg. pruimen, 20 kg. gist, 10 kg. vlees, 20 paar klompen, 10 kg. koffie, 10 kg. muskaatnoot, 10 kg. tabak, 10 kg. amandelen, 10 kippen, 10 konijnen, 10 katoenen dekens, 10 paar kindergaloches, 5 kg. boter, 8 dozijn oesters, 8 paar vrouwengaloches, 4 kinderkostuums, 4 wollen dekens, 4 fantasierokken, 4 werkmanskostuums, 2 kg. chinese thee, tweemaandelijke huurprijs van een werkmanswoning, een goedkope pendule of zakhorloge, een biggetje, maandelijke huurprijs van een gerieflijk woonhuis, halfmaandelijks loon van een fabrieksarbeider, enz...

Aldus aangewend zijn de hier opgesomde prijzen dus wel degelijk voldoende om de koopkracht van de 19^e-eeuwse Belgische munten vrij nauwkeurig te bepalen.

Desalniettemin spreekt het vanzelf dat om het even welke prijslijst slechts een relatieve waarde kan hebben, daar enerzijds de duurte van zekere produkten varieert van seizoen tot seizoen (vb. bepaalde voedingswaren), of afhankelijk is van de plaats van aankoop (stad-platteland, markt - kleinhandel), en anderzijds door het feit dat een volledige stabiliteit op lange termijn in verband met het munt-

wezen nooit heeft bestaan, zelfs niet in de op monetair gebied zo evenwichtige 19^e eeuw (vb. tussen 1846 en 1876 : stijging met 40 % van de lonen in de Gentse katoennijverheid).

Alhoewel voor de prijs van een groot aantal goederen de vermelding van het juiste jaartal weinig of geen rol speelt, kan het dus toch wel nuttig zijn er terloops op te wijzen dat de meeste hier aangehaalde cijfers uit de periode 1868-1872 werden opgediept.

Niettegenstaande het feit dat ik enkel rekening heb gehouden met Belgische prijzen en geldstukken, kan, eventueel mits de nodige aanpassing, de koopkracht van de hier geciteerde Belgische munten nochtans ook worden overgeplaatst op de munten van een aantal vreemde landen, voor zover die geslagen werden volgens de richtlijnen van de Latijnse Muntunie (1865-1926), zodat, in ruimtelijk opzicht, ons gezichtsveld heel wat kan worden verbreed. Ten slotte kan men zich nog afvragen welke nu juist de verhouding is tussen de koopkracht van de 19^e-eeuwse munten tijdens hun geldigheidsperiode en hun huidige verzamelwaarde.

Het spreekt vanzelf dat hier onmogelijk een algemeen geldend antwoord kan op gegeven worden en dit alleen reeds omwille van het feit dat, in verband met de verzamelwaarde, de zeldzaamheid van het stuk een overheersende rol gaat spelen.

Enmaal het onderscheid tussen courante en zeldzame stukken gemaakt, meen ik echter wel zeer in het algemeen te mogen besluiten dat:

Wat de courante stukken betreft, is hun koopkracht tijdens hun geldigheidsperiode merkelijk hoger dan hun huidige verzamelwaarde.

Het courante 20 F.-stuk van Leopold II vertegenwoordigt heden ten dage een verzamelwaarde van plus minus 500 F. Welnu, thans kan men voor dit bedrag geen 20 liter genever of 10 kg. koffie meer kopen.

Evenzo ligt het halfmaandelijks loon van een fabrieksarbeider nu heel wat hoger dan 500 Fr., alsook de maandelijkse huurprijs van een gerieflijk woonhuis, enz...

Ik heb opzettelijk dit voorbeeld gezocht onder de gouden munten omdat deze laatsten, ook relatief gezien, door de huidige verzamelaars nog het duurst worden betaald.

Wie dus een gelijkaardige proef neemt met een courante zilver- of pasmunt, zal nog een aanzienlijker waardevermindering vaststellen.

Wat de zeldzame stukken betreft, is hun huidige verzamelwaarde merkelijk hoger ligt dan hun koopkracht tijdens hun geldigheidsperiode (wat trouwens niemand zal verwonderen).

Het gouden 10 F.-stuk van Leopold I wordt thans verhandeld tegen de prijs van plus minus 10.000 Fr., wat dus wel

degelijk heel wat meer is dan thans als maandelijks huurprijs voor een werkmanswoning wordt betaald.

Dat het oppotten van zeldzame stukken doorgaans een zeer gehoorlijke winst oplevert is trouwens een fenomeen dat maar al te goed bekend is en waarmee wij, als verzamelaars, maar al te dikwijls hebben af te rekenen.

Gent

F. VAN DEN KERKHOVE

OUDE MUNTEN IN ZUID-AFRIKA

Aan het einde van de 18^e eeuw was er in de meeste landen een ernstig tekort aan muntstukken. Handelsbedrijvigheden namen snel toe, maar wegens de aanhoudende stijging van de goud- en zilverprijzen waren de diverse regeringen huiverig om meer dan een beperkt aantal muntstukken te slaan.

De paar munten die wel in omloop kwamen verdwenen gewoonlijk weer vlug want zij werden door speculanten of verborgen of onwettig uitgevoerd.

In een poging om deze toestand te verlichten heeft de Britse regering in 1797 besloten om een nieuwe reeks koperen munten te slaan. De Soho Munt in Birmingham kreeg een contract om de zogenaamde « wawiel twee- en een pennie » stukken te vervaardigen.

Deze grote, dikke muntstukken, die respectievelijk twee en een ons wogen waren van zuiver koper gemaakt. Op de voorkant stond de beeltenis van Koning George III waar omheen een brede platte rand, zoals de velg van een wagenwiel waarop de woorden « GEORGIUS III D.G.REX » gedrukt stonden.

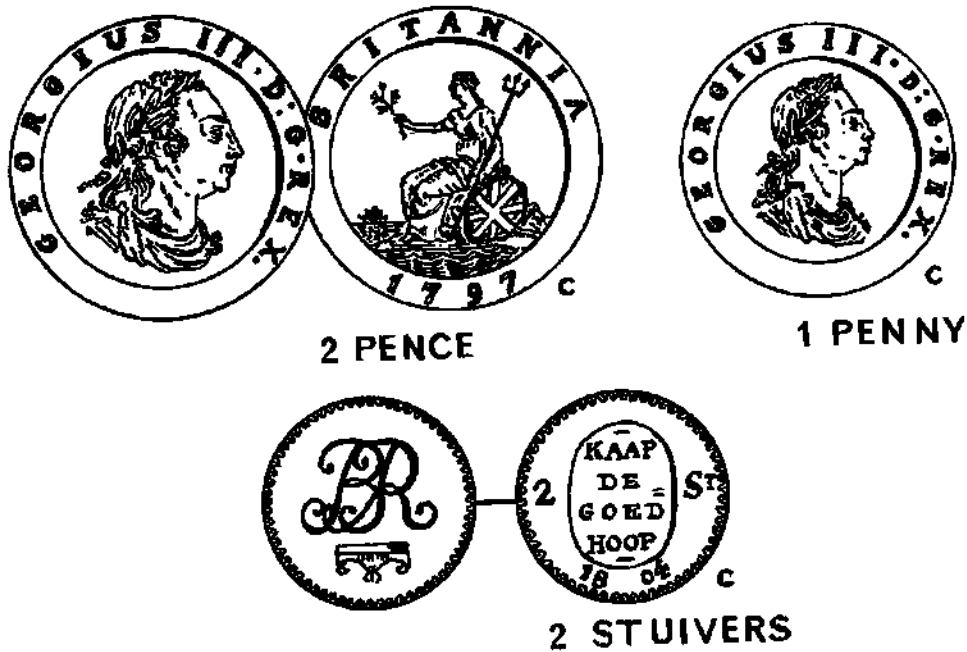
De achterzijde vertoonde een afbeelding van « Britannia » in de houding en de woorden « BRITANNIA 1797 » op een soortgelijke brede rand.

Op geen van de twee muntstukken werd de waarde aangegeven. Alle hebben hetzelfde jaartal, 1797. Gedurende de eerste Britse bezetting in 1800 heeft Sir George Younge besloten om de « wawiel-pennie » in de Kaap Kolonie in omloop te brengen, om het chronische tekort aan muntstukken te verlichten. Een kleine hoeveelheid « eenpennie »-stukken is toen ingevoerd in het land.

De prijs van het koper was toen reeds gestegen en de muntten waren als koper meer waard dan de nominale waarde van een pennie.

De pennies zijn toen dienovereenkomstig tot de wetten verklaard om gelijk te staan met het kleine Nederlandse « tweestuiversstuk » dat reeds in omloop was.

De heruitvoer van deze muntstukken werd verboden en zij konden voor betaling van meer dan £ 6 niet gebruikt worden.

eens voor als u artikelen ter waarde van £ 5 met deze munten zou moeten kopen. De 600 stukken die daarvoor nodig zouden zijn, zouden 37 1/2 pond gewogen hebben.

Deze « wawiel-pennies » stonden vlug bekend als « koper dubbeltjes » en hebben zich wegens het tekort aan kleingeld snel door de Kolonie verspreid. Toen de Kaap in 1803 aan de Bataafse Republiek overgedragen werd, wilden Kommissaris-generaal De Mist en Gouverneur Janssens deze Britse munten aan de circulatie onttrekken. Het plan was om ze te smelten en te hermunten in een Munt die binnen de muren van het Kasteel gesticht zou worden.

De letters B.R. (Bataafse Republiek) zouden op de voorzijde van de voorgestelde nieuwe munt verschijnen en « Kaap de Goede Hoop » en het jaartal « 1804 » op de achterzijde. Jammer voor de verzamelaars, maar deze plannen zijn nooit verwezenlijkt. Het enige bewijs dat wij heden, van wat de eerste Zuidafrikaanse munt geweest zou zijn, bezitten, is een stel documenten in het Kaapse archief.

Het « wawiel-dubbeltje » was tijdens de Tweede Britse bezetting in 1806 nog steeds in omloop. Het is ook daarna nog jaren lang in de Kolonie gebruikt. Reeds heel vroeger was bij verschillende gemeenschappen het gebruik om muntstukken op de ogen van overleden mensen te leggen voor zij begraven werden — dit om hun ogen gesloten te houden.

Dit gebruik vindt waarschijnlijk zijn oorsprong bij de pontbaas Charon, die betaling vroeg om zielen over de mythologische Styx-rivier naar het Paradijs te vervoeren.

Aan het begin van de 19^e eeuw werd de « wawielpennie » dikwijls voor dit doel gebruikt — dit was goedkoop, gemakkelijker verkrijgbaar, groot en zwaar. Er wordt verteld dat toen een begraafplaats omgeruimd werd om plaats te maken voor de bouw van de Breekwatergevangenis een groot aantal van deze pennies gevonden zijn.

In de Kaap krijgt men nog vaak exemplaren van dit muntstuk, maar zij waren zo lang in omloop dat ze gewoonlijk erg versleten zijn en feitelijk niets waard. Er zijn ook zoveel van deze stukken geslagen dat zelfs een goed exemplaar niet meer dan ± R2 zou opbrengen.

Uittreksel van « Nieuws uit Zuid-Afrika Juli 1967 »

NUMISMATIKUS

HET NAMAKEN VAN METALEN MUNTEN

Bij het vervaardigen van valse munten of geldstukken kunnen de valsmunters hun toevlucht nemen tot drie verschillende methoden: het *gieten*, de *galvanoplastie* en het *slaan*.

Hun bevoegdheid terzake en het materiaal waarover ze beschikken zal uiteindelijk hun werkwijze bepalen.

I, Valse gegoten stukken

De techniek van de vervalser bestaat er in, een gietvorm klaar te maken uit gips, zand of metaal en die gevormd wordt met een echt geldstuk.

De gietvorm bestaat uit twee helften; een helft stelt één zijde en de rand van het geldstuk voor, de andere helft de keerzijde van het stuk.

In de wand van de gietvorm wordt een konisch gaatje voorzien waarlangs het gesmolten metaal gegoten wordt. Een kleine opening, waarlangs de lucht ontsnappen kan, is eveneens voorzien.

In het algemeen worden de valse geldstukken vervaardigd uit een legering van lood, tin en antimonium. Deze vermenging is gemakkelijk smeltbaar en de kleur doet denken aan deze van zilver.

De halve gietvormen worden passend op elkaar geplaatst en het vloeibaar metaal wordt gegoten in het hiertoe voorziene gaatje. Na afkoeling kan men de twee halve gietvormen scheiden en gemakkelijk het gegoten stuk verwijderen.

Het valse geldstuk is nog niet toonbaar wegens het aanhangen van een metaalkegel op een punt van de rand. Deze kegel, gevormd

door de laatste metaaldruppels in de gietopening, moet nog verwijderd worden.

Deze bewerking laat gewoonlijk op de rand een kleine oneffenheid na, welke door vijlen of slijpen verwijderd wordt.

Eindelijk kan het stuk kunstmatig oud gemaakt worden, b.v. door in te wrijven met een lap die in een bepaalde soort was gedrenkt werd of door het een zekere tijd in de grond te verbergen. Inderdaad, de vervalsers weten dat het publiek minder wantrouwig staat tegenover een geldstuk dat schijnbaar reeds enige tijd in omloop is.

De techniek van het deskundig onderzoek draagt bij tot het opsporen van littekens op vals gegoten stukken, van fouten op de randen, sporen van de metaalkegel, afslijpingen, vage lijnen en lijnen zonder scherpte alsmede andere onregelmatigheden.

Het onderzoek van de klankrijkheid om vals gegoten stukken te kunnen onderscheiden is een zeer gekende methode, niet enkel door experts, maar ook door handelaars, huisvrouwen en verzamelaars.

Men kan eveneens het gewicht bepalen en de kleur nagaan. Tenslotte, om alle twijfel op te heffen, kan men de legering scheikundig laten ontleden. Hier weze ook gezegd dat door deskundige onderzoekingen niet enkel de vals gegoten stukken kunnen herkend worden, maar tevens de gietvormen kunnen vereenzelvigd worden, waarmede de stukken gegoten werden.

Dit kan van belang zijn bij bepaalde onderzoekingen. Het gebeurt, dat men tijdens een huiszoeking bij verdachten, beslag weet te leggen op valsmuntersmateriaal. Hun klassiek verdedigingssysteem bestaat hierin, (trouwens niet gespeend van een zekere behendigheid) volmondig toe te geven dat het gevonden materiaal werkelijk bestemd was tot het vervaardigen van geldstukken. Ook dat ze het inzicht hadden de stukken in omloop te brengen, maar dat hun voornemen nog niet ten uitvoer werd gebracht. Dit brengt vanzelfsprekend heel wat lichtere straffen met zich mee.

Welnu, op dezelfde manier waarop een kogel vereenzelvigd wordt met het wapen waarmee hij afgevuurd werd, zo ook identificeert men heel gemakkelijk een vals gegoten stuk met de gietvorm waaruit het afkomstig is.

Men onderzoekt het valse geldstuk met een vergrootglas en spoort zorgvuldig alle onvolkomenheden op, die er op voorkomen. Het volstaat na te gaan of deze onvolkomenheden terug te vinden zijn op de overeenstemmende plaatsen van de gietvorm.

II, Valse stukken door galvanoplastie

Met deze werkwijze worden zilveren - en gouden geldstukken nageemaakt. De vervalsers vervaardigt een vorm uit gutta-percha. Dit niet elastische, natuurlijke produkt (plastisch op 65° C.) is haast poreusloos en leent zich tot het maken van nagenoeg volmaakte muntafbeeldingen.

Om de vormen electrisch geleidend te maken, worden de muntafdrukken ingesmeerd met grafiet of een loodhoudend produkt.

Vervolgens worden ze opgehangen in een elektrolytisch bad dat een oplossing bevat van zilvernitraat of goudcyanide in gedistilleerd water. Het bad wordt met gelijkstroom gevoed, waardoor een fijne metaalneerslag op de muntvormen afgezet wordt. Hierdoor bekomt men uiteindelijk twee schelpen welke de voor- en keerzijde van het geldstuk voorstellen. Beide schelpen worden over een zwaar metalen muntplaatje geschoven en mechanisch ineengevoegd of gesoldeerd. Het aldus bekomen muntstuk benadert, althans uitwendig, de aanblik van een waarachtig geldstuk.

Het onderzoeken op echtheid van valse stukken, vervaardigd langs galvanoplastische weg, is eenvoudig. Inderdaad, het volstaat lichtjes in het stuk te zagen of gewoon een insnijding te doen met een zakmes, om aan te tonen dat het stuk niet homogeen is. (De numismaat zal liever het nauwkeurige gewicht vergelijken!).

Het is nochtans een feit dat dergelijke stukken het publiek meer misleiden dan de vals gegoten stukken, omdat ze uiterlijk beter nageemaakt zijn.

III. Vals geslagen stukken

Dit soort valsmunten is het moeilijkst te onderscheiden. Inderdaad, de methode die gevolgd wordt is precies dezelfde als deze welke de staat toepast voor het aanmaken van authentieke munt.

Gelukkig maar zijn hiertoe ingewikkelde werktuigen en gereedschappen voor nodig, die overigens moeilijk aan te schaffen zijn.

De vervalsers fabriceren stempels uit staal, nodig tot het maken van matrijzen met de afbeeldingen van het geldstuk.

Hij pons schijven in zilver van een diameter iets kleiner dan deze van het oorspronkelijke stuk, maar een weinig dikker.

De schijven worden rood uitgegloeid en geslagen, tussen de twee matrijzen. De tekening van het geldstuk wordt dus door ponsen gevormd, waarbij de rand van de schijf gedrukt wordt tegen een stalen sluitring die langs binnen voorzien is van het randschrift.

E. VANDERMAELEN

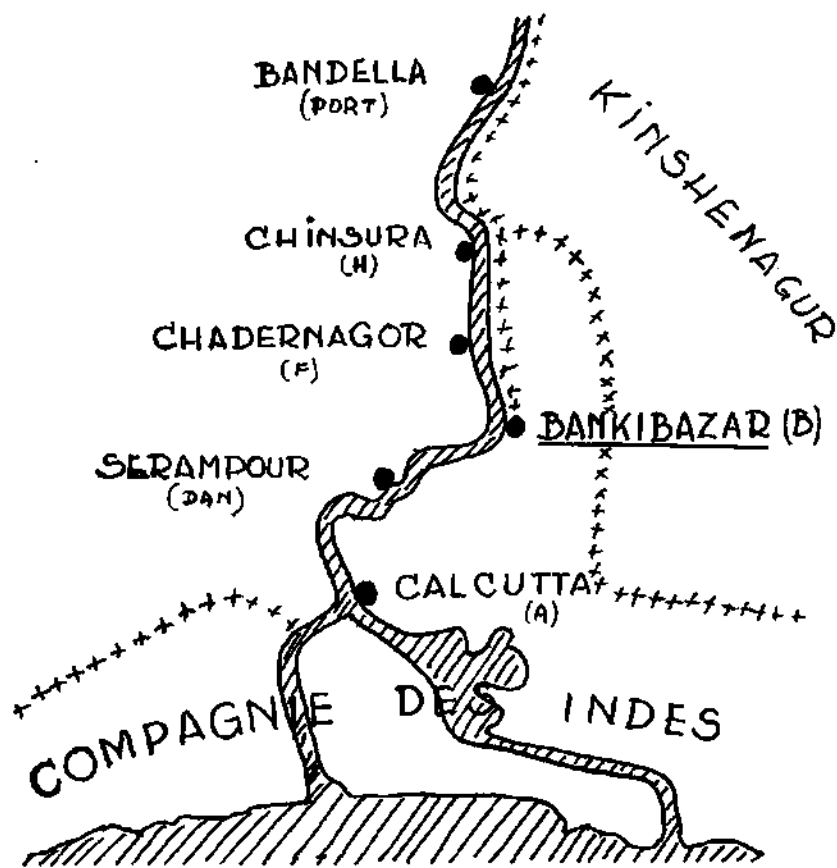
* * *

BELGEN IN INDIË

« Vlamingen van de zee » door Jan Van Dorp, uitgave Marabout, is ontegensprekelijk een mijner lievelingsboeken.

Dit boek, dat ik meermaals herlezen heb, roept bij mij steeds een eigenhaardig gevoel op zodra ik de laatste bladzijde omgekeerd heb.

Dit gevoel, een mengeling van opgetogenheid en fierheid, ervaar ik steeds jegens onze voorouders die getracht hebben België een nederzetting in Indië te bezorgen.

Deze onverschrokken pioniers welke vandaag in de vergetelheid geraakt zijn, dreven handel met de inheemse machthebbers aldaar, en dit tot groot ongenoegen van de engelse, franse en nederlandse maatschappijen.

Wie herinnert zich vandaag nog de naam BANKIBAZAR? Deze kleine vlek bestaat de dag van vandaag nog in Indië, maar het is een bescheiden dorpje.

De geschiedenis leert ons dat de Oost-indische Kompanie zich in dit gewest installeerde, in het delta gebied van de Ganges. In deze

onherbergzame streek heerste de koorts tien jaar lang op dezelfde plaats. Nochtans was de kleine nederzetting goed van stapel gelopen. Ze beschikte over enkele goede schepen zoals de « Vlaanderen » en de « Armed Knight », welke de eerste reis maakte.

Zij voeren de heilige stroom opwaarts, verder dan wie ook tevoren, om nieuwe afzetgebieden te ontdekken. Men kwam ze tegen aan de grens van Nepal.

Helaas, deze dappere pioniers werden slechts door de politiek verslagen nadat ze hongersnood, droogte en vooral de geniepige streken van de naburige hollanders uit Chinsura hadden getrotseerd.

Karel VI, welke in 1722 aan de jonge maatschappij zijn zegen had gegeven, moest deze een tiental jaren later opgeven onder druk van de engelsen en de hollanders.

Sedert vele jaren vroegen wij ons af of onze voorzaten, in navolging van andere maatschappijen, tenminste een numismatisch aandenken hadden nagelaten. Inderdaad, munten zijn sporen die het laatst verdwijnen uit een bepaald tijdperk.

Niettegenstaande onze opzoekingen werden we teleurgesteld en het schijnt niet dat onze Indische Kolonie munt heeft laten slaan.

Dit artikel eindigt dus ditmaal met een negatieve gevolgtrekking, maar zelfs deze ontkenning behoort desondanks toch nog tot de numismatiek.

J. DE MEY.

BELGISCHE MUNTWETGEVING VAN 1830 TOT 1855

Belgische Grondwet van 7 februari 1831, art. 74.

De Belgische muntwetgeving heeft als basis volgende grondwettelijke inhoud:

DE KONING HEEFT, IN UITVOERING VAN DE WET, HET RECHT VAN MUNTEN TE SLAAN.

Koninklijk besluit van 29 december 1831

Door dit dekreet wordt de administratie van de Munt gereorganiseerd en vervangen door een MUNTENCOMMISSIE, samengesteld uit een voorzitter en twee algemene commissarissen.

Het voorziet de oprichting, naast de muntcommissie, van een afdeling bestaande uit:

1. een algemene inspekteur voor de proefslagen
2. van twee keurders
3. van een graveerder van de muntstempels, met titel en waarborg.

Bovendien zijn in de Munt aangesteld: EEN DIREKTEUR VOOR DE FABRIKATIE EN EEN KONTROLEUR VOOR DE WISSEL EN DE AANMUNTING.

Dit koninklijk besluit werd gewijzigd door dit van 30 december 1848, waarover verder sprake.

Muntwet van 5 juni 1832. N° 442.

Het muntsysteem dat België toegewezen kreeg door de wet van 5 juni 1832 is nagenoeg gelijkvormig aan dit van Frankrijk: enkel de tekeningen zijn verschillend.

VIJF GRAM ZILVER, MET EEN FIJNHEID VAN 900/1000 VORMEN DE MUNTEENHEID, ONDER DE BENAMING: FRANK.

Volgende muntstukken mogen volgens de wet, aangemunt worden:

1. uit zilver: De stukken van een kwart frank, een halve frank, een frank, twee frank en vijf frank.
2. uit goud: De stukken van twintig frank, met een goudgehalte van 9/10 fijn en een gewicht van 155 stukken in het kilogram, De stukken van veertig frank met hetzelfde goudgehalte, maar dubbel gewicht.
3. uit zuiver koper: Met een gewicht van twee gram per centiem: de stukken van een centiem, twee centiem, vijf centiem en tien centiem.

Behalve deze muntstukken behoudt de wet, tot latere verordening, volgende muntstukken in omloop:

1. De franse decimale goud- en zilvermunten, voor hun nominale waarde.
2. De nederlandse zilverstukken, geslagen onder het keizerrijk naar de wet van 28 september 1816, de goudstukken van vijf en tien gulden, alles op voet van 47 1/4 cent van de nederlandse gulden voor één frank.
3. De stukken geslagen in de provincies welke thans deel uitmaken van België, zij het provinciale- of landsmunten maar welke nog in het koninkrijk in omloop zijn, op voet van de bestaande tarieven.

De munten waaraan de wet van 5 juni 1832 de wettelijke koers toekende, waren bijgevolg:

1. De decimale goud-en zilvermunten, zowel Franse als Belgische, te weten:
 - Uit zilver: stukken van een kwart frank, een halve frank, een frank, twee frank en vijf frank.
 - Uit goud: stukken van twintig frank en veertig frank. Eveneens de belgische stukken uit zuiver koper, met een waarde van een centiem, twee centiem, vijf centiem en tien centiem.
2. De Nederlandse munten sedert 1816 geslagen, op voet van 47 1/4 cent voor een frank.
 - A. uit koper: stukken van een halve cent en één cent.

B. uit zilver: stukken van 5 cent, 10 cent, vijf-en-twintig cent, een halve gulden, een gulden en twee gulden.

3. De munten geslagen in de provincies, welke thans het Koninkrijk België vormen als provinciale en landsmunten, volgens het tarief van nederlandse gulden en centen. Het koninklijk besluit van 8 december 1824, voorzag volgende stukken:

Munten van de Oostenrijkse Nederlanden

Goud.	Dubbele souverein	gulden	15,98
»	Souverein		7,99
»	halve souverein		3,99 1/2
»	Dukaat		5,40
Zilver.	Dukaton		2,98
»	halve dukaton		1,49
»	kwart dukaton		0,74 1/2
»	en achtste dukaton		0,35 1/2
»	Brabantse kroon		2,63
»	halve brabantse kroon		1,31
»	kwart brabantse kroon		0,65 1/2
»	Dubbele escalin		0,57
»	escalin		0,28 1/2
»	Plaket		0,15
»	Stuk van vijf plaket		0,71
»	Stuk van vijf stuivers		0,22
»	Stuk van tien oortjes		0,11
Koper.	Stuk van twee oortjes		0,02
»	Stuk van een oortje		0,01

Munten van Luik

Goud.	Dukaat	gulden	4,09
»	Gouden gulden		2,90
Zilver.	Dubbele escalin		0,57
»	Escalin		0,26 1/2
»	Plaket		0,13 1/2
Koper.	Luikse sol		0,02 1/2
»	Halve luikse sol		0,01
»	Oortje.		0,00 1/2

Munten van Luxemburg

Zilver.	Stuk van twaalf stuivers		0,40
»	Stuk van zes stuivers		0,19
»	Stuk van drie stuivers		0,09 1/2
Koper.	Luxemburgse sol		0,04
»	halve Luxemburgse sol		0,02
»	Oortje.		0,01
»	half-oortje.		0,00 1/2

Deze lijst bevat 43 verschillende muntstukken welke wettelijke koers in België hadden. (Vandaag aanzienlijk verminderd).

De muntwet van 5 juni 1832 werd achtereenvolgens gewijzigd door de wettelijke beschikkingen zoals hierna in chronologische volgorde aangeduid.

Wet van 30 december 1832 en wet van 13 maart 1832.

Overeenkomstig artikel 26 van de muntwet van 5 juni 1832 moeten de bedragen, in alle openbare en administratieve akten, uitgedrukt worden in franken en centiemen en dit met ingang van 1 januari 1833.

Een wet van 30 december 1832 regelt de toepassing van het nieuwe muntstelsel op enkele afdelingen van de ontvangstkantoren en laat de verlenging toe van de heffing in gulden en centen van de invoerbelasting, tot de eerste april 1833. Het regelt eveneens de belastingen en rechten van de administratie der posteries, dat tot nader order.

Door de wet van 13 maart 1832 blijft de heffing in gulden en centen van de invoerbelasting behouden tot 1 april 1834.

Wet van 31 december 1832, N° 1112 en Wet van 27 december 1833 N° 1553.

Art. 20 van de muntwet van 5 juni 1832 behield slechts tot 31 december 1832 de stukken van 5 en 10 gulden in omloop en dit op basis van 47 1/4 cent voor één frank. Vanaf deze datum moest de waarde van deze stukken verminderd worden tot de vastgestelde prijs van 48 1/4 cent voor 1 frank.

Maar door de wet van 31 december 1832 werd deze termijn verlengd tot het einde van de eerste trimester van 1833. Een andere wet van 27 december 1833 n° 1663, gaf hen opnieuw en onbepaald de wettelijke koers van 47 1/4 cent voor 1 frank.

De schikking welke deze verplichtende koers deed ophouden wordt hierna vermeld.

*Wet van 27 december 1833 N° 1662 en
Wet van 31 december 1834*

Het artikel 29 par. 2 van de muntwet van 5 juni 1832 houdt in, dat een speciale wet de administratie der Muntateliers zal inrichten en dat voorlopig, ten laatste tot op 1 januari 1834 de bij Koninklijk besluit van 29 december aangestelde commissie, er de functies zal van vervullen. Deze termijn werd eerst verlengd voor een jaar door de wet van 27 december 1833 en vervolgens onbepaald door de wet van 31 december 1834. Men zal verder zien dat deze commissie in functie bleef tot op het einde van 1848.

Wet van 12 maart 1834

Vanaf 1 april 1834 wordt de invoerbelasting geheven op basis van 2 centiemen per gulden.

Wet van 28 maart 1834

Overeenkomstig art. 22 van de muntwet, wordt de uitwisseling van koperen munten van het voormalige koninkrijk der Nederlanden

tegen eenzelfde waarde in nieuw koperen geld, op voet van 47 1/4 cent voor 1 frank, verwezenlijkt vanaf 1 april tot 12 april 1834.

Voor volgende waarde werd er uit de omloop onttrokken :

1. in stukken van 1/2 cent, ongeveer 100.000 F.
2. in stukken van 1 cent. ongeveer 1.138.000 F.

Totaal : voor 1.238.000 F.

Wet van 1 februari 1835

In afwijking van art. 14 van de muntwet van 5 juni 1832 wordt er een tolerantie van max. 1/10 toegestaan op het gewicht der koperen stukken van een en twee centiem. Dit koper wordt verkregen door het omvormen van Nederlandse centen en halve centen, welke uit omloop genomen werden in uitvoering van art. 22 van voornoemde wet.

Wet van 29 december 1835

Vanaf 1 januari 1836 zullen de rechten en taksen voor het beheer van de briefpost geheven worden overeenkomstig het nieuwe muntstelsel.

Wet van 17 februari 1840 en

Koninklijk besluit van 26 februari 1840

De provinciale- of landsmunten, waarvan sprake in art. 21 van de muntwet van 5 juni 1832 houden op wettelijk betaalmiddel te zijn vanaf 31 maart 1840. Tot 15 april daaropvolgend konden deze munten als betaling van belasting gestort worden of uitgewisseld worden op voet van de bestaande tarieven.

In uitvoering van deze wet, werden volgende muntsoorten uit de omloop onttrokken :

<i>Benaming</i>	<i>aantal stuks</i>
1) enkele Brabantse escalins	751.114
2) dubbele Brabantse en Luikse escalins	240.391
3) Brabants plaket	297.913
4) stukken van 5 Brabantse stuivers	43.656
5) stukken van 10 Brabantse oortjes	111.548
6) stukken van plaketten	105.677
7) stukken van 1/8 ducaton	647.771
8) stukken van 1/4 ducaton	78.281
9) stukken van 1/2 ducaton	50.525
10) Dukatons	19.794
11) enkele Luikse escalins	132.187
12) Luikse plaketten	80.333
13) 8 stukken van 12 Luxemburgse stuivers	1.830
14) stukken van 6 Luxemburgse stuivers	17.357
15) stukken van 3 Luxemburgse stuivers	59.691
16) Keizerkronen	20.546
17) 1/2 keizerkronen	14.118
18) 1/4 keizerkronen	12.750

De nominale waarde van deze stukken, volgens het laatst in voege zijnde tarief bedroeg.... 3.340.530,74 F.

Vanaf 1823 was de Nederlandse regering begonnen met het in-trekken en hersmelten van de provinciale munten. Maar deze ver-richting had slechts betrekking op de 11 muntsoorten hierboven aan-gegeven, vermeld onder de nummers van 1 tot 6 en van 11 tot 15.

In 1830 bedroeg de nominale waarde van deze gesmolten munten, in Nederlandse gulden : 5.915.657,78, omgezet in Belgische frank : 12.519.910,07 F totaal : ... 15.860.440,81 F.

Wet van 15 februari 1844, en

Koninklijk besluit van 15 februari 1844

Alle zilveren Nederlandse munten, in de omloop behouden krach-tens art. 19 van de wet van 5 juni 1832, hielden op wettelijk betaal-middel te zijn op 15 maart 1944. Tot 15 april daarop volgend, konden deze munten gestort worden ter betaling van belastingen of om-gezet worden tegen de bestaande tarieven.

vervolgt

E. DEHEZ

* * *

HOEKJE VAN DE VERZAMELAAR

Wegens verhuizing: te koop MUNTENKAST voor ongeveer 6.500 munten — prachtige staat — 2 jaar oud — schuivensysteem — mooi bruin houtwerk — afmetingen lengte 53 cm breedte 54 cm en hoogte 125 cm — prijs te bespreken.

Schrijven of vragen: G. CALLEWAERT, Lakkorslei 485, DEURNE NOORD.

Fr. MORIN, rue Van Artevelde straat 32, Boom

Cherche à acheter — zoekt te kopen :

CONGO BELGE — BELGISCH KONGO :

5 fr argent / zilver 1896

1 fr argent / zilver 1894

1 fr nickel 1920 Fl / Vl — 1921 Fr -1924 Fr.

50 cm nickel 1924 Fr

5 fr aluminium 1959

RWANDA-BURUNDI — 1 fr laiton — geel koper 1961.

RWANDA — 5 fr bronze — brons 1965 — 1 fr nickel 1965

Faire offre avec état des pièces et prix demandé.

Biedingen doen met opgave, staat der stukken en gevraagde prijs.